

WWF Polska
ul. Usypiskowa 11
02-386 Warszawa

Tel. +48 22 660 44 33
kontakt@wwf.pl
www.wwf.pl

Warszawa, 17 grudnia 2024 r.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

Minister Obrony Narodowej

Minister Klimatu i Środowiska

Minister Infrastruktury

Szanowna Pani Minister, Szanowni Panowie Ministrowie,

W imieniu Fundacji WWF Polska wyrażam głębokie zaniepokojenie skutkami prac polegającymi na budowie tzw. bariery elektronicznej wzdłuż rzeki Bug na granicy polsko-białoruskiej. Jednocześnie pragniemy podkreślić, że w pełni rozumiemy konieczność ochrony granicy państwowej przed generowaną przez Rosję i Białoruś tzw. wojną hybrydową, obejmującą kreowanie presji migracyjnej.

Opierając się na przedstawionych w niniejszym piśmie informacjach, apelujemy o:

- powstrzymanie, tak daleko jak to możliwe, dalszych negatywnych oddziaływań środowiskowych związanych z budową bariery;
- przeprowadzenie w ścisłej współpracy z Ministerstwem Klimatu i Środowiska i Generalną Dyrekcją Ochrony Środowiska kompensacji środowiskowych dla już wykonanych działań na granicznym odcinku Bugu;
- ograniczenie do niezbędnego minimum zasięgu dalszych prac ingerujących w stan ekologiczny rzeki Bug i w stan zasobów przyrodniczych tego obszaru
- zastosowanie w jak najszerszym zakresie rozwiązań opartych na przyrodzie (Nature based Solutions, NbS);
- zapewnienie ścisłej współpracy między organami odpowiedzialnymi za ochronę granic Rzeczypospolitej, a organami ochrony środowiska, w tym wód i ochrony przyrody.

Z informacji przekazywanych przez Straż Graniczną i doniesień prasowych wynika, że wycinka drzew objęła cały ponad 170 kilometrowy odcinek brzegu rzeki Bug na granicy z Białorusią, w tym również cenne siedliska przyrodnicze w obszarach Natura 2000 oraz w rezerwachach

Naszą misją jest powstrzymanie degradacji środowiska naturalnego i budowanie przyszłości, w której ludzie będą żyć w harmonii z naturą.

razem możemy więcej

wwf.pl

Fundacja WWF Polska ul. Usypiskowa 11, 02-386 Warszawa, wwf.pl
WWF® and World Wide Fund for Nature® trademarks and ©1986 Panda Symbol are owned by WWF-World Wide Fund For Nature (formerly World Wildlife Fund). All rights reserved.

WWF Polska
ul. Usypiskowa 11
02-386 Warszawa

Tel. +48 22 660 44 33
kontakt@wwf.pl
www.wwf.pl

przyrody. Prace przy budowie bariery wzbudziły niepokój naukowców – szanowanych ekspertów z dziedziny ochrony przyrody, w tym profesorów związanych z Instytutem Badania Ssaków PAN oraz Uniwersytetem Warszawskim¹.

Podobnie jak środowisko naukowe, obawiamy się, że tak silna ingerencja w ekosystem rzeki Bug jest dopiero wstępem do dużo bardziej zakrojonych działań – regulacji brzegów rzeki na całym jej granicznym odcinku (400 km). Plan takich przedsięwzięć hydrotechnicznych został ogłoszony w kwietniu 2024 r. przez Wody Polskie w stosunku do odcinka Bugu na granicy z Ukrainą. Działanie to zakłada „szeroko zakrojone i liczne zabezpieczenia przeciwoerozyjne skarp rzeki dla ochrony życia i mienia okolicznych mieszkańców oraz zapewnienia właściwej komunikacji drogowej dla monitoringu prowadzonego przez Straż Graniczną”². Więcej niż prawdopodobne jest, że w celu ochrony bariery elektronicznej zakłada się realizację prac regulacyjnych polegających na umocnieniu brzegów także na odcinku Bugu na granicy z Białorusią. Wszak bariera elektroniczna ma charakter liniowy, infrastruktura ta bezpośrednio sąsiaduje z korytem rzeki, także odcinkami erodującego brzegu, a wycinka drzew i rozjechanie skarp będzie skutkowało jeszcze większą podatnością na erozję boczną.

Zwracamy uwagę, że wykonanie takich prac regulacyjnych na szeroką skalę na 400 km odcinku rzeki Bug skutkowałyby niepowetowaną stratą dla Polskiej i Europejskiej przyrody. Dodatkowo, dalsze regulacje koryta rzeki, w tym umocnienia brzegów, mogą prowadzić także do obniżenia się poziomu wód na terenach przyległych, w tym na rozległych mokradłach, co nie tylko spowoduje kolejne negatywne oddziaływania na środowisko, ale też może obniżyć zdolności obronne tego terenu z zastosowaniem przeszkód naturalnych - a te miały być główną linią obrony w ramach tzw. Tarczy Wschód.

Bariera elektroniczna powstaje przy wyłączeniu przepisów z zakresu ochrony środowiska, w tym ochrony wód oraz przy niemal całkowitym informacyjnym wykluczeniu społeczeństwa, w tym organizacji ekologicznych, ale także naukowców. Nieznany jest zakres degradacji środowiska spowodowanej budową i nie wiadomo, czy ktoś ten aspekt w ogóle kontrolował. Informowanie społeczeństwa o podejmowanych działaniach, w tym działaniach minimalizujących wpływ na środowisko, w zasadzie nie miało miejsca. Dzieje się tak za sprawą przepisów ustawy z dnia 29 października 2021 r. o *budowie zabezpieczenia granicy państwowej*. Przeciwno tym wykluczającym zapisom ustawy (art. 6 i 8) występował Rzecznik Praw Obywatelskich, wskazując na ich niekonstytucyjność³. Za odrzuceniem przepisów ustawy głosowali posłowie

¹ <https://www.newsweek.pl/zdrowie-i-nauka/nauka/stosy-scietych-drzew-pod-janowem-podlaskim-tak-rzadz-niszczy-brzeg-bugu/xf3eb3ex>

² <https://www.gov.pl/web/wody-polskie-lublin/spotkanie-z-delegacja-banku-swiatowego>

³ <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-granica-budowa-muru-senat>

Naszą misją jest powstrzymanie degradacji środowiska naturalnego i budowanie przyszłości, w której ludzie będą żyć w harmonii z naturą.

razem możemy więcej wwf.pl

Fundacja WWF Polska ul. Usypiskowa 11, 02-386 Warszawa, wwf.pl
WWF® and World Wide Fund for Nature® trademarks and ©1986 Panda Symbol are owned by WWF-World Wide Fund For Nature (formerly World Wildlife Fund). All rights reserved.

WWF Polska
ul. Usypiskowa 11
02-386 Warszawa

Tel. +48 22 660 44 33
kontakt@wwf.pl
www.wwf.pl

ówczesnej opozycji, w tym większość adresatów niniejszego apelu, pełniących obecnie funkcję Ministrów⁴.

Aktualny stan prawny powoduje więc, że to na Państwa barkach spoczywa racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody przy budowie bariery. Wszelkie działania skutkujące zniszczeniem środowiska powinny być poprzedzone daleko idącymi konsultacjami pomiędzy resortami odpowiedzialnymi za obronność (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji i Ministerstwo Obrony Narodowej) oraz za ochronę środowiska, w tym wód (Ministerstwo Klimatu i Środowiska i Ministerstwo Infrastruktury), celem minimalizacji i mitygacji spodziewanych negatywnych skutków oraz poszukiwania rozwiązań alternatywnych. Obawiamy się, że dotychczasowa rola organów odpowiedzialnych za ochronę środowiska była w tym procesie zbyt mała.

Uważamy, że już wykonane działania na granicznym odcinku Bugu powinny doczekać się odpowiednich kompensacji środowiskowych. Dalsze prace, szczególnie związane z zapobieganiem erozji rzeki, wymagają ograniczenia zasięgu działań do niezbędnych oraz zastosowania w jak najszerszym zakresie rozwiązań opartych na przyrodzie (NbS). Np. konstrukcje przeciwoerozyjne wykorzystujące już wycięte pnie drzew znad Bugu mogą znaleźć zastosowanie na tej rzece. Tego typu konstrukcje są stosowane na całym świecie⁵, są też zalecane np. przez Korpus Inżynierów Armii Stanów Zjednoczonych⁶.

Mając na względzie powyższe, apelujemy o dostosowanie dalszych działań dotyczących budowy bariery do wymagań środowiskowych oraz o informowanie społeczeństwa (w miarę możliwości wynikających z konieczności obrony granic) o planowanych pracach i uwzględnienie jego praw i głosu, zgodnie z postanowieniami Konstytucji RP.

Z wyrazami szacunku

Mirosław Proppé

Prezes Zarządu Fundacji WWF Polska

⁴ <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/agent.xsp?symbol=glosowania&nrkadencji=9&nroposiedzenia=39&nrglosowania=40>

⁵ https://naturaldes.com/wp-content/uploads/2018/11/Engineered-Log-Jams_Recent-Developments-in-Their-Design-and-Placement.pdf

⁶ <https://cw-environment.ercd.dren.mil/restore/pdfs/2016%20National%20Large%20Wood%20Manual.pdf>

Naszą misją jest powstrzymanie degradacji środowiska naturalnego i budowanie przyszłości, w której ludzie będą żyć w harmonii z naturą.

razem możemy więcej wwf.pl

Fundacja WWF Polska ul. Usypiskowa 11, 02-386 Warszawa, wwf.pl
WWF® and World Wide Fund for Nature® trademarks and ©1986 Panda Symbol are owned by WWF-World Wide Fund For Nature (formerly World Wildlife Fund). All rights reserved.